

LEGAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CARTEL DETECTION AND PREVENT

Copyright © 2024 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: June 29, 2024
Published: July 16, 2024
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC19022024-48

Davit Basiashvili

Doctor of Economics (PhD), Professor
ORCID-ID - 0009-0005-8129-5764
E-mail: dbasiashvili@yahoo.com

Slava Fetelava

Doctor of Economics (PhD), Associate Professor
at Grigol Robakidze University
ORCID-ID-0009-0000-7120-1844
E-mail: slava.petelava@gruni.edu.ge
slavafetela@gmail.com

ABSTRACT

The work deals with the practical aspects of cartels, both the legal regulation of actions restricting competition and their detection and prevention. Emphasis is placed on the role and importance of competition law in assessing the total economic damage caused by the disregard of competition law by economic agents in the relevant markets and the concerted actions of cartels. The discussion for horizontal (agreement/concerted action between competing economic agents operating in the same product market) and vertical (agreement/concerted action between non-competing economic agents operating in different product markets) cartels is carried out. It is also mentioned that the agreement between the competing economic agents, on the one hand, can reduce, eliminate, or strengthen the competition. However, on the other hand, individual agreements can increase the effectiveness of competition. As for vertical agreements, such an anti-competitive act may occur when a dominant producer/service economic agent offers products/services under preferential conditions to a participating seller/service-receiving economic agent, while discriminating against other economic agents. However, it is also a fact that such an action creates a risk of restriction of competition only if the parties to the agreement (separately or taken together) occupy a dominant position and have market power. In the research, an important place is given to international and local legal mechanisms for detecting cartels, and advanced foreign and Georgian practices are presented in this regard. Finally, the conclusion is made that, in order to detect and prevent concerted actions, the provisions included in the competition law in force in Georgia today (detection and prevention of cartels as actions restricting competition) are in full compliance with advanced international practice and, first of all, with similar norms of the EU countries. However, it is also clear that in the background

of the development of contemporary digital technologies, when the specifics of the work of many companies are rapidly changing, which diversifies the ways of making concerted commercial strategic decisions - making the issues of detection and detection of concerted actions by competition agencies even more noteworthy. In this direction, the enforcement institutions of the competition of Georgia, as The Agency of Competition and Consumer Protection of Georgia as well as the supervisory bodies of the regulated sector (enforcing the competition legislation in the regulated sector) will have to make more efforts.

Key Words: Cartel, Agreement, Terms of Trade, Restriction of Competition, Sanction, Pricing Algorithm, Agency, Regulated Sector, Business Environment

REFERENCES:

1. Gogiashvili Sh., Fetelava S., Agreement between non-competing entrepreneurs, a collection of scientific works of Paata Gugushvili Institute of Economics of TSU named after Ivane Javakhishvili, dedicated to the 100th anniversary of academician Avtandil Gunia's birth ((In Georgian Language), Tbilisi, 2012 , p. 127-141.
2. Gogiashvili Sh., Fetelava S., Agreements of Competing Economic Agents ((In Georgian Language), Journal „New Economist”, 2012, №2, p.7-10.
3. Lortkifanidze R., "Theory of perfect competition", Scientific Researchers Group to Strengthen UN and INTERPOL, TBILISI, 2024, <https://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.26544.98567>
4. Fetelava S., Theory of competition and antimonopoly regulation in Georgia (In Georgian Language), „Loi”, Tbilisi. 2007, p. 189, https://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/6152/1/Fetelava_Slava.pdf
5. Fetelava S., Janjgava J., 2023. State Aid: Defects, Ways of Regulation. DOI: 10.36962/NEC18022023 https://www.researchgate.net/publication/373359081_STATE_AID_DEFECTS_WAYS_OF_REGULATION
6. Fetelava S., Economic Foundations of Competition. The New Economist, 3-4 (2019), vol 14, Issue 2, <https://neweconomist.com.ge/journal/article/konkurenciis-ekonomikuri-sapuzvlebi-1594468243>
7. Explanatory dictionary of competition terms (compilers: Ketik Zakakishvili, Ketik Lafachi, Yueate Soviene, Liana Japaridze), second edition, (In Georgian Language), Tbilisi, Georgia, 2023, UDC 330.342.141, K-731.
8. Georgian Competition and Consumer Protection Agency, 2023 activity report, (In Georgian Language).
9. DIRECTIVE 2014/104/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the

- European Union, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0104>
10. UNLAWFUL TRADE COMBINATIONS IN HISTORY Thomas W. Shelton American Bar Association Journal, Vol. 12, No. 2 (FEBRUARY, 1926), pp. 123-128 (6 pages) <https://www.jstor.org/stable/25709475> Contribution from American Bar Association
11. OECD (2017), Algorithms and Collusion: Competition Policy in the Digital Age www.oecd.org/competition/algorithms-collusion-competition-policy-in-the-digital-age.htm
12. <https://en.wikipedia.org/wiki/Cartel#:~:text=The%20Italian%20word%20became%20cartel,prisoners%20from%20the%201690s%20onward.>
13. https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/b19175c3-c693-410b-b669-27d4360d359c_en?filename=cartels_cases_statistics.pdf
14. <https://www.linkedin.com/pulse/competition-law-roman-era-in-depth-look-antitrust-laws-parimal-wagh>
15. https://en.wikipedia.org/wiki/Edict_on_Maximum_Prices
16. https://en.wikipedia.org/wiki/Mitchel_v_Reynolds
17. https://en.wikipedia.org/wiki/Nordenfelt_v_Maxim_Nordenfelt_Guns_and_Ammunition_Co_Ltd
18. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-3055/pdf/COMPS-3055.pdf>
19. Horizontal agreements and cartels in competition law, Frank Wijckmans & Filip Tuytchaever, Oxford 2015. P. 8
20. Case COMP/C.37.750/B2-Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken
21. Case T-240/07 Heineken Nederland BV, Heineken NV
22. www.gcca.gov.ge

პარტელის გამოვლენის და აღკვეთის სამართლებრივი და პრაქტიკული ასპექტები

დავით ბასიაშვილი

ეკონომიკის დოქტორი (PhD),
პროფესორი
ORCID-ID - 0009-0005-8129-5764
E-mail: dbasiashvili@yahoo.com

სლავა ფეტელავა

ეკონომიკის დოქტორი (PhD),
ასოცირებული პროფესორი
გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი
ORCID-ID-0009-0000-7120-1844
E-mail: slava.petelava@gruni.edu.ge
E-mail: slavafetela@gmail.com

აბსტრაქტი

ნაშრომი ეხება კარტელების, როგორც კონკურენციის შემზღვეველი ქმედებების სამართლებრივი რეგულირების, ისე მათი გამოვლენისა და აღკვეთის პრაქტიკულ ასპექტებს. ხაზგასმულია კონკურენციის სამართლის როლსა და მნიშვნელობაზე, შესაბამის ბაზრებზე ეკონომიკური აგენტების მიერ კონკურენციის კანონმდებლობის უგულვებლყოფისა და კარტელების მიერ შეთანხმებული ქმედებებით გამოწვეული მთლიანი ეკონომიკური ზიანის შეფასების პროცესში. ნამსჯელია, ჰორიზონტალურ (შეთანხმება/ შეთანხმებული ქმედება, ერთ და იგივე სასაქონლო ბაზარზე მოქმედ კონკურენტ ეკონომიკურ აგენტებს შორის) და ვერტიკალურ (შეთანხმება/შეთანხმებული ქმედება, სხვადასხვა სასაქონლო ბაზარზე მოქმედ არაკონკურენტ ეკონომიკურ აგენტებს შორის) კარტელებზე. იქვე აღნიშნულია, რომ კონკურენტ ეკონომიკურ აგენტებს შორის შეთანხმებას ერთის მხრივ, შეუძლია შეამციროს, გამორიცხოს ან გააძლიეროს კონკურენცია. თუმცა, მეორეს მხრივ, ცალკეულ შეთანხმებებს შეუძლიათ აამაღლონ კონკურენციის ეფექტიანობა. რაც შეეხება ვერტიკალურ შეთანხმებებს, აქ შეიძლება, ისეთ ანტიკონკურენტულ ქმედებას ჰქონდეს ადგილი, როდესაც დომინანტური მდგომარეობის მქონე მწარმოებელი/მომსახურეობის გამწვევი ეკონომიკური აგენტი შეთანხმების მონაწილე რეალიზატორ/მომსახურეობის მიმღებ ეკონომიკურ აგენტს პრდუქციას/მომსახურეობას სთავაზობს შეღავათიან პირობებში, ხოლო სხვა ეკონომიკურ აგენტებს თავს ახვევს დისკრიმინაციულ პირობებს. თუმცა, ისიც ფაქტია, რომ ასეთი ქმედება კონკურენციის შემზღვევის საშისროებას ქმნის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შეთანხმების მონაწილეებს (ცალ-ცალკე ან ერთად აღებული) უკავიათ დომინანტური მდგომარეობა და გააჩნიათ საბაზრო ძალაუფლება.

კვლევაში მნიშვნელოვანი ადგილი აქვს დათმობილი, კარტელების წინააღმდეგ ბრძოლის როგორც საერთაშორისო, ისე ადგილობრივ სამართლებრივი მექანიზმებს და წარმოჩენილია ამ კუთხით არსებული მონინავე უცხოური და ქართული პრაქტიკა.

საბოლოოდ კეთდება დასკვნა, რომ შეთანხმებული ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიზნით, საქართველოში დღეს მოქმედ კონკურენციის სამართალში ჩადებული დებულებები (კარტელების, როგორც კონკურენციის შემზღვეველი ქმედებების გამოვლენა და აღკვეთა), სრულ შესაბამისობაშია მონინავე საერთაშორისო პრაქტიკასთან და პირველ რიგში ევროკავშირის ქვეყნების ანალოგიურ ნორმებთან. თუმცა, ისიც ცხადია, რომ თანამდეროვე ციფრული ტექნოლოგიების განვითარების ფონზე, როდესაც სწრაფად იცვლება ბევრი კომპანიის მუშაობის სპეციფიკა, რაც ამრავალფეროვნებს შეთანხმებული კომერციული სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების გზებს - კიდევ უფრო საყურადღებოს ხდის შეთანხმებული ქმედებების კონკურენციის სააგენტოების მიერ აღმოჩენის და გამოშკარავების საკითხებს. შესაბამისად, ამ მიმართულებით უფრო მეტი ძალისხმევის წარმართვა მოუწევთ საქართველოს კონკურენციის აღმასრულებელ ინსტიტუტებს, როგორც მთავარ/ ძირითად ორგანოს - საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის დაცვის სააგენტოს, ისე რეგულირებადი სექტორის ზედამხედველ (რეგულირებად სექტორში კონკურენციის კანონმდებლობის აღმასრულებელ) ორგანოებს, რომლებსაც ცალ-ცალკე, თუ ერთობლივად კოორდინაციაში, ბოლო წლებში, მნიშვნელოვანი პრაქტიკული გამოცდილება დაუგროვდათ, როგორც ზოგადად კონკურენციის სამართლის აღსრულების, ისე უშუალოდ კარტელებთან ბრძოლის საქმეში, რაც იძლევა იმის თქმის საფუძველს, რომ სამომავლოდ კიდევ უფრო დაცული და წარმატებული იქნება ბიზნეს გარემო საქართველოში.

საკვანძო სიტყვები: კარტელი, შეთანხმება, სავაჭრო პირობები, კონკურენციის შემზღვევა, სანქცია, ფასების ალგორითმი, სააგენტო, რეგულირებადი სექტორი, ბიზნეს გარემო.

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

შესავალი

ქვეყნების ეკონომიკური მართვის მიუხედავად, შესაბამის ბაზრებზე ეკონომიკური აგენტების მიერ კონკურენციის კანონმდებლობის უგულვებლყოფა და კარტელების მიერ შეთანხმებული ქმედებით გამოწვეული მთლიანი ეკონომიკური ზიანის შეფასება, ყოველთვის იქნება კონკურენციის სამართლის აღსრულების არსებითი განხილვის საგანი. ტერმინი "კარტელი"¹ წარმოიშვა მე-19 საუკუნის ბოლოს იტალიური სიტყვიდან „cartello“, რაც ნიშნავს "ქალაქის ფურცელს" ან "პლაკატს" და თავად მომდინარეობს ლათინური charta-დან, რაც ნიშნავს "ბარათს"². კარტელების კონცეფცია წარმოიშვა ბიზნესისა და ეკონომიკის კონტექსტში, რაც გულისხმობს შეთანხმებებს/გარიგებებს ორ ან მეტ ეკონომიკურ აგენტს შორის ფასების კონტროლის, კონკურენციის შეზღუდვისა და წარმოების დონის რეგულირებისთვის კონკრეტულ ინდუსტრიაში. დროთა განმავლობაში, ტერმინმა „კარტელი“ (ინგლისურად Cartel) მოიცვა მენარმე სუბიექტებს შორის შეთანხმებული პრაქტიკის უფრო ფართო სპექტრი, მათ შორის: ფასების ან სხვა სავაჭრო პირობების ფიქსირებით, წარმოების ან გაყიდვების კვოტების დანესებით, ბაზრების განაწილებით, იმპორტის ან ექსპორტის შეზღუდვით ან/და კონკურენციის შემზღუდველი ქმედებით კარტელის გარეთ დარჩენილი კონკურენტი ეკონომიკური აგენტების წინააღმდეგ³.

კარტელი იქმნება მასში მონაწილე ეკონომიკური აგენტების მიერ საბაზრო ძალაუფლების მოპოვების მიზნით. შედეგად, მათ შესაძლებლობა ეძლევათ, შეზღუდონ წარმოება, გაზარდონ ფასები და მიიღონ მეტი შემოსავალი. ამ პირობებში, მომხმარებლები იძულებულნი არიან, გადაიხადონ უფრო ძვირი და მიიღონ უფრო დაბალი ხარისხის საქონელი და მომსახურება, ვიდრე კონკურენტული ბაზრის პირობებში. ამავდროულად, კარტელი აზარალებს ეკონომიკასაც, რადგან კონკურენციის შეზღუდვის პირობებში ფერხდება შესაბამისი ბაზრის საერთო მოცულობის ზრდა და ბაზარზე ახალი ეკონომიკური აგენტების შემოსვლა. ასევე,

შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს კარტელში არმონაწილე კონკურენტების ბაზრიდან განდევნას, ინოვაციების კლებას და შედეგად, მომხმარებლებს ნაკლებად უჩნდებათ სურვილი, შეიძინონ შესაბამისი პროდუქტი, ან ფასის მატების გამო, ნაკლებად აქვთ ამის შესაძლებლობა.

ძირითადი ტექსტი

მონინავე საერთაშორისო პრაქტიკის ქვეყნების კონკურენციის სამართალი, კარტელურ შეთანხმებებს არალეგალურად მიიჩნევს. შესაბამისად, საქართველოში, ისე როგორც აშშ-ში და ევროკავშირის ქვეყნებში, კარტელი მიიჩნევა ერთ-ერთ უმძიმეს კანონდარღვევად და ისჯება ძირითადი ადმინისტრაციული სანქციებით (ჯარიმებით). ზოგიერთ სახელმწიფოში (მაგალითად, აშშ, დიდ ბრიტანეთი) კარტელისათვის დანესებულია სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობაც. უფრო მეტიც, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსიც ითვალისწინებდა კონკრეტულ სანქციებს კონკურენციის კანონმდებლობის დარღვევის ისეთ ფაქტებთან დაკავშირებით, როგორიცაა - მონოპოლიური საქმიანობა და კონკურენციის შეზღუდვა, სხვისი სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნის უკანონოდ გამოყენება, აშკარად ყალბი რეკლამის გავრცელება და ფალსიფიკაცია, რაც რიგ საკითხებში თავისუფლების 2 წლამდე აღკვეთასაც ითვალისწინებდა. თუმცა ისიც, ფაქტია, რომ საქართველოში 2005 წელს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების შემდეგ, სისხლის სამართლის კოდექსის 195-ე მუხლით განსაზღვრული სანქციები არ შეესაბამებოდნენ საქართველოს ახალ კონკურენციის ჩარჩო კანონს - მონოპოლიური საქმიანობისა და კონკურენციის შეზღუდვის ნაწილში, რის გამოც, მოგვიანებით კოდექსიდან ეს მუხლი საერთოდ ამოღებულ იქნა⁴.

ცხადია, კანონის დარღვევის სიმძიმის გათვალისწინებით, კონკურენციის ორგანოს მნიშვნელოვანი მტკიცების ტვირთი აკისრია. ამასთან მათი ფარული ხასიათის გამო, კარტელების გამოვლენა მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება და კონკურენ-

1 კარტელის განმარტება საქართველოს და ევროპის გაერთიანების საკანონმდებლო დონეზე არ არსებობს. თუმცა სიტყვა „Cartel“ გვხვდება ევროკავშირის დირექტივაში - DIRECTIVE 2014/104/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0104>

2 <https://cutt.ly/oelpj65E>.

3 კონკურენციის ტერმინთა განმარტებითი ლექსიკონი (შემდგენლები: ქეთი ზუკაკიშვილი, ქეთი ლაფაჩი, იურატე სოვიენე, ლიანა ჯაფარიძე), მეორე გამოცემა, საქართველო, 2023, გვ. 73

4 ფეტელავა ს., კონკურენციის თეორია და ანტიმონოპოლიური რეგულირება საქართველოში, „ლოი“, თბ. 2007, გვ. 189, https://dSPACE.nplg.gov.ge/bitstream/1234/6152/1/Fetelava_Slava.pdf

ციის ორგანოები სხვადასხვა გზებს მიმართავენ, რათა წაახალისონ ეკონომიკური აგენტების თანამშრომლობა საქმის შესწავლის პროცესში¹.

ზოგადად, არსებობს ორი სახის კარტელი: ჰორიზონტალური და ვერტიკალური. ჰორიზონტალურის დროს ერთ და იგივე სასაქონლო ბაზარზე მოქმედი კონკურენტი ეკონომიკური აგენტები ერთიანდებიან კარტელში, ხოლო ვერტიკალურის დროს კი სხვადასხვა სასაქონლო ბაზარზე მოქმედი არაკონკურენტი ეკონომიკური აგენტები უთანხმებენ ერთმანეთს საქონლის გაყიდვისა და წარმოების პროცესებს სხვადასხვა დონეზე.

ამასთან, ფაქტია, რომ კონკურენტი ეკონომიკური აგენტებს შორის შეთანხმებას შეუძლია შეამციროს, გამორიცხოს ან გააძლიეროს კონკურენცია. მაგალითად, შეთანხმებები ფასების ან მყიდველების დანაწილების შესახებ, ამცირებენ კონკურენციას და ეს ყოველთვის იკრძალება. თუმცა, მეორეს მხრივ, ცალკეულ შეთანხმებებს შეუძლიათ აამაღლონ კონკურენციის ეფექტიანობა. მაგალითად, კონკურენტებს შეუძლიათ შეთანხმდნენ ერთობლივ ინვესტიციებზე ან კვლევებზე, რომელთა განხორციელებასაც ეკონომიკური აგენტები ცალ-ცალკე ვერ შეძლებდნენ. შესაბამისად, ასეთი შეთანხმება სანარმოო ხარჯების შემცირებას იწვევს და დასაშვებ შეთანხმებათა კატეგორიას მიეკუთვნება.

რაც შეეხება ვერტიკალურ შეთანხმებებს, აქ შეიძლება, ისეთ ანტიკონკურენტულ ქმედებას ჰქონდეს ადგილი, როდესაც დომინანტური მდგომარეობის მქონე მწარმოებელი/მომსახურეობის გამწვევი ეკონომიკური აგენტი შეთანხმების მონაწილე რეალიზატორ/მომსახურეობის მიმღებ ეკონომიკურ აგენტს პრდუქციას/მომსახურეობას სთავაზობს შეღავათიან პირობებში, ხოლო სხვა ეკონომიკურ აგენტებს თავს ახვევს დისკრიმინაციულ პირობებს. თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთი ქმედება კონკურენციის შეზღუდვის საშიშროებას ქმნის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შეთანხმების მონაწილეებს (ცალ-ცალკე ან ერთად აღებული) უკავიათ დომინანტური მდგომარეობა და გააჩნიათ საბაზრო ძალაუფლება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, კონკურენციის

ორგანოებისათვის შეთანხმებული ქმედებების გამოვლენა და სანქცირება დიდი მნიშვნელობისაა იმის გამო, რომ აშკარაა მათი პოტენციური ზიანის დადგენა და შესაბამისად მათი შეკავების პოტენციური სარგებელის გააზრება. ბაზრის მოვაჭრეების, გილდიებისა და მთავრობების ბიზნეს პრაქტიკა ყოველთვის ექვემდებარებოდა შემონმებას და არცთუ ისე მსუბუქ სანქციებს, რაც ნათლად ჩანს ევროკომისიის მიერ 2019–2023 წწ. გამოვლენილი და დაკისრებული ჯარიმების მოცულობიდან - 3,7 მილიარდი ევრო².

კონკურენციის სამართლებრივ საფუძვლებს დიდი ხნის ისტორია აქვს. ის ფაქტიურად ძველი რომიდან იწყება. "Lex Julia de Annona", "Edict on Maximum Prices"³ და „Constitution of Zeno“⁴ მტკიცებულებაა იმისა, რომ ჯერ ჯიდევ უძველეს პერიოდში, აქტუალური იყო სამართლიანი ვაჭრობისა და კონკურენციის მნიშვნელობა წარმატებული ეკონომიკის შესანარჩუნებლად. ეს ადრეული კანონები იყო მოდელი შემდგომი სამართლებრივი რეფორმებისთვის, რომლებიც მიზნად ისახავდა მონოპოლიების შეზღუდვას, ფასების ზრდის შეჩერებას და ჯანსაღი ბაზრის კონკურენციის ხელშეწყობას. რომის იმპერიის მემკვიდრეობა არის შესხენება იმის, რომ სამართლიანობისა და კონკურენციის ცნებები დროული და მდგრადია, როდესაც ჩვენ ვიკვლევთ თანამედროვე ბიზნესისა და ეკონომიკის სირთულეებს⁵. კერძოდ, რომის იმპერატორ დიოკლეტიანეს (301 წელი) დეკრეტი "Edict on Maximum Prices" („Edictum de Pretiis Rerum Venalium")⁶, გმობდა სიხარბეს და ადგენდა მაქსიმალურ ფასებს და ხელფასს ყველა მნიშვნელოვან საქონელსა (განსაკუთრებით მარცვლეულზე) და მომსახურებაზე. დეკრეტის ბოლო მესამედი, რომელიც დაყოფილია 32 ნაწილად, აწესებს ფასის ზღვარის - მაქსიმუმების სიას - ათასზე მეტი პროდუქტისთვის. ეს პროდუქტები მოიცავდა სხვადასხვა საკვებ პროდუქტს (საქონლის ხორცი, მარცვლეული, ღვინო, ლუდი, ძეხვეული და ა.შ.), ტანსაცმელს (ფეხსაცმელი, მოსასხამი და ა.შ.), საზღვაო მოგზაურობის ტვირთის გადასახადს და ყოველკვირეულ ხელფასს. დეკრეტის მიხედვით

1 კონკურენციის ტერმინთა განმარტებითი ლექსიკონი, (შემდგენლები: ქეთი ზუკაკიშვილი, ქეთი ლაფაჩი, იურატე სოვიენე, ლიანა ჯაფარიძე), მეორე გამოცემა, თბილისი, საქართველო, 2023, გვ. 73.
2 https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/b19175c3-c693-410b-b669-27d4360d359c_en?filename=cartels_cases_statistics.pdf
3 <https://www.linkedin.com/pulse/competition-law-roman-era-in-depth-look-antitrust-laws-parimal-wagh>
4 UNLAWFUL TRADE COMBINATIONS IN HISTORY, By Thomas W. Shelton, <https://www.jstor.org/stable/25709475?seq=1>
5 <https://www.linkedin.com/pulse/competition-law-roman-era-in-depth-look-antitrust-laws-parimal-wagh>
6 https://en.wikipedia.org/wiki/Edict_on_Maximum_Prices

სიკვდილით ისჯებოდა, ვინც დაარღვევდა საფასო და სატარიფო სისტემას და იქნებოდა ჩართული ყოველდღიური მოხმარების საქონლის ყიდვის, დამალვის ან დეფიციტის შეწყობაში. ამასთან, კონკურენციის სამართლებრივი ნორმად, რომელშიც თვით ტერმინი „მონოპოლია“ პირველად მოხსენიებული, ითვლება ბიზანტიის იმპერატორ ზენონის კონსტიტუცია ფასების შესახებ (483 წელი). ამ აქტში ნათქვამი იყო: „ჩვენ ვბრძანებთ, რომ არც ერთმა პირმა ვერ უნდა გაბედოს განახორციელოს მონოპოლია რომელიმე სახეობის ტანსაცმელზე ან თევზზე, ან რომელიმე სხვა საგანზე, რომელიც წარმოადგენს სურსათს ან განკუთვნილია სხვა გამოყენებისათვის“¹.

ფაქტია, რომ, საერთო სამართლის პრინციპები ვაჭრობის შეზღუდვის შესახებ ვითარდებოდა საუკუნეების განმავლობაში, მაგრამ მისი მნიშვნელოვანი განვითარება მოხდა მე-17 საუკუნეში, როდესაც ინგლისში მიღებული იქნა ზოგადი კანონი „ვაჭრობის შეზღუდვის შესახებ“, რომელიც შემდგომ გახდა კონკურენციის თანამედროვე სამართლის პირდაპირი წინამორბედი. სამართლიანი ვაჭრობის კონცეფციამ ამ დროის განმავლობაში სხვადასხვა ინტერპრეტაციით დაიწყო ფორმირება. ერთი თვალსაჩინო შემთხვევა, რომელმაც ხელი შეუწყო კონკურენციის დოქტრინის განვითარებას, იყო 1613 წლის საქმეზე *Mitchel v Reynolds*, სასამართლომ აღიარა ვაჭრობის გონივრული შეზღუდვების აღსრულება².

ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისურ სამართალში ვაჭრობის შეზღუდვის ელემენტები უკვე მე-17 საუკუნიდან არსებობდა, ვაჭრობის შეზღუდვის მარეგულირებელი სამართლებრივი პრინციპები, უფრო ფორმალურად ჩამოყალიბდა და დაიხვეწა სასამართლო გადაწყვეტილებებისა და სამართლებრივი პრეცედენტების მეშვეობით. თუმცა, დოქტრინის თანამედროვე გაგებას ფართო გასაგანი მიეცა ძირითადად მე-18 საუკუნის შუა წლებიდან და განსაკუთრებით მე-19 საუკუნიდან (*Nordenfelt v Maxim, Nordenfelt Guns and Ammunition Co Ltd 1894*)³.

ასევე, ფაქტია ისიც, რომ სრულყოფილი თეორიული მიდგომები კონკურენციული ბრძოლის

მამოძრავებელ ძალებზე უკავშირდება კლასიკური პოლიტიკური ეკონომიის სკოლის წარმომადგენლებს ა. სმითს და დ. რიკარდოს, რომელთა შეხედულებების ამოსავალი წერტილი იყო ის, რომ გარკვეული შეთანხმებები და ბიზნეს პრაქტიკა შეიძლება ყოფილიყო არაგონივრული შეზღუდვა მოვაჭრეების ინდივიდუალური თავისუფლების გასატარებლად.

მოგვიანებით, უკვე მე-19 საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოს დაიწყო კონკურენციის სამართლებრივ ნორმების უფრო ჩამოყალიბებული, მეტ-ნაკლებად სრულყოფილი ფორმით მიღება. ის პირველად მიღებულ იქნა კანადაში - „ვაჭრობის შეზღუდვის მიზნით ჩამოყალიბებული კომბინაციების პრევენციისა და აღკვეთის აქტი“-ს სახელწოდებით, 1889 წელს, ანუ ერთი წლით ადრე, სანამ ამერიკის შეერთებული შტატები ფედერალურ დონეზე მიიღებდა საყოველთაოდ ცნობილ - „შერმანის აქტს“ (1890 წ.), რომლის მიხედვითაც - „ყოველი კონტრაქტი, კომბინაცია ნდობის ფორმით ან სხვაგვარად, ან კონსპირაცია შტატებს ან უცხო ქვეყნებთან ვაჭრობის ან კომერციის შეზღუდვის მიზნით, გამოცხადებულია უკანონოდ. ამასთან, ყველა პირი⁴ რომელიც დადებს რაიმე კონტრაქტს ან ჩაერთვება რაიმე კომბინაციაში ან კონსპირაციაში, გამოცხადდება უკანონოდ, ჩაითვლება დამნაშავედ მძიმე დანაშაულის ჩადენაში და დანაშაულის ცნობის შემთხვევაში დაისჯება ჯარიმით“⁵.

ცხადია, ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოს აქვს შიდა კონკურენციის სამართალი, რომელიც განვითარებული სახელმწიფოების აბსოლიტური უმრავლესობის მსგავსად კრძალავს კარტელებს. ამასთან, ევროკავშირის ფარგლებში კონკურენციის შემზღუდველი ქმედებების (ხელშეკრულებები, გადანყვეტილებები შეთანხმებები) გამოვლენა და აღკვეთა ხორციელდება ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულების (TFEU) 101-ე და 102-ე მუხლებით. 101(1) მუხლი კონკრეტულად კრძალავს შეთანხმებებს, გადანყვეტილებებს და შეთანხმებულ პრაქტიკებს, რომლებიც ზღუდავს კონკურენციას.

თავის მხრივ, კარტელისათვის დამახასიათებელი ელემენტებია: უნდა იყოს გარიგება ან

1 UNLAWFUL TRADE COMBINATIONS IN HISTORY Thomas W. Shelton American Bar Association Journal, Vol. 12, No. 2 (FEBRUARY, 1926), pp. 123-128 (6 pages), <https://www.jstor.org/stable/25709475> Contribution from American Bar Association

2 https://en.wikipedia.org/wiki/Mitchel_v_Reynolds

3 https://en.wikipedia.org/wiki/Nordenfelt_v_Maxim_Nordenfelt_Guns_and_Ammunition_Co_Ltd

4 „შერმანის აქტის“ განმარტების მიხედვით „პირი“ იგულისხმება, შეერთებული შტატების, ნებისმიერი ტერიტორიის, შტატების და უცხო ქვეყნების კანონით დადაგენილი კორპორაცია ან ასოციაცია.

5 <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-3055/pdf/COMPS-3055.pdf>

შეთანხმებული პრაქტიკა; ორი ან ორზე მეტი ეკონომიკური აგენტი და კონკურენციის სარწმუნო კვალიფიციური შეზღუდვის მიზანი¹.

გარიგება. მას აქვს ადგილი იმ მომენტიდან, როდესაც ორმა ან ორზე მეტმა ბიზნეს სუბიექტებმა ერთად განიზრახეს ბაზარზე ემოქმედათ კონკრეტული და სპეციფიკური ქმედებებით. საერთაშორისო პრაქტიკაში არსებობს შეთანხმებულ ქმედებათა მრავალი მაგალითი. ერთ-ერთ ასეთ საქმეს წარმოადგენს ევროკომისიის მიერ 2001 წელს განხილული საქმე, რომელიც ეხება ლუდსახარში კომპანიების - Brasseries Kronenbourg SA და Heineken France SA მიერ ლუდის შესაბამის ბაზარზე განხორციელებულ ქმედებას. როგორც საქმიდან ჩანს - Groupe Danone Brasseries Kronenbourg SA მეშვეობით აკონტროლებდა საფრანგეთის ლუდის ბაზრის - 40 პროცენტს, ხოლო Heineken France SA - 30 პროცენტს. ევროკომისიის მიერ მოძიებული მტკიცებულებების მიხედვით საფრანგეთის ლუდის სარეალიზაციო ბაზარზე 1996 წლის მარტიდან 2001 წლამდე კრონენბურგის და ჰეინეკენის დედა კომპანიები იყვნენ შეთანხმებულნი, რომ ერთობლივად ემოქმედათ სასტუმროების, რესტორნების და კაფეების ქსელში. საბოლოოდ, ევროკომისიამ ორივე შეთანხმებაში მონაწილე კომპანია ჯამურად დააჯარიმა 2.5 მილიონი ევროთი (Groupe Danone და Brasseries Kronenbourg SA - 1,5 მილიონი ევროთი, ხოლო Heineken NV და Heineken France SA - 1 მილიონი ევროთი). თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ევროკომისიას არანაირი პირდაპირი მტკიცებულება არ გააჩნდა ხელშეკრულების განხორციელების შესახებ².

შეთანხმებული ქმედება. შეთანხმებული ქმედება არის ორი ან მეტი ეკონომიკური აგენტის კოორდინირებული ქმედება, რომელიც ამცირებს კონკურენციას. შეთანხმებული ქმედება შეთანხმებისგან იმით განსხვავდება, რომ შეთანხმებული ქმედება უკვე არის პრაქტიკულად განხორციელებული ქმედება, მაშინ როდესაც შეთანხმება შეიძლება არსებობდეს სიტყვიერი ან წერილობითი ფორმით.

ეკონომიკური აგენტების ასოციაციების გადაწყვეტილებები. ასოციაციები და მსაგავსი სხვადასხვა გაერთიანებები გამოხატავენ მასში მონაწილე ეკონომიკური აგენტების კომერციულ ინტერესებს, რომელთა გადაწყვეტილებებიც გავლენას ახდენენ ასოციაციაში გაერთიანებული ეკონომიკური აგე-

ნტების საბაზრო ქცევაზე. საქმეზე³, ევროკომისიამ დააჯარიმა „Centraal Brouwerij Kantoor“-ის ქოლგის ქვეშ მოქმედი ოთხი ლუდსახარში კომპანია. „Centraal Brouwerij Kantoor“-ის სტრუქტურა შედგებოდა საერთო კრებისა და სხვადასხვა სამუშაო ჯგუფებისგან. მმართველი საბჭო მისივე სამდივნოს მეშვეობით ათანხმებდა და უზავნიდა მონაწილე წევრებს მოსაწვევებს და თანმიმდევრულად დანომრილ ოფიციალურ ოქმებს.

რაც შეეხება საქართველოს, აქ კონკურენციის სამართლებრივი რეგულირება (იგივე ანტიმონოპოლიურ რეგულირება), გასული საუკუნის 90-იანი წლების დამდეგიდან, კერძოდ, 1992 წლიდან იღებს სათავეს. თუმცა, ეკონომიკურ აგენტთა ანტიკონკურენციული ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის მექანიზმები (კარტელური გარიგებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიმართულებით), საკანონმდებლო დონეზე გაჩნდა მხოლოდ 2012 წლის მეორე ნახევრიდან, ანუ მას შემდეგ, რაც მიღებულ იქნა „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ახალი რედაქცია. ამასთან, კონკურენციის საწინააღმდეგო შეთანხმებული ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის დებულებების კანონში ასახვის მიუხედავად, მისი პრაქტიკაში აღსრულების სამართლებრივი მექანიზმები შეიქმნა მხოლოდ 2014 წლის 21 მარტს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების შემდეგ.

ამდენად, საქართველოში დღეს მოქმედი „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის თანახმად - აკრძალულია, ეკონომიკურ აგენტებს შორის ან ეკონომიკურ აგენტთა ასოციაციის ფარგლებში დაიდოს ისეთი ხელშეკრულება, მიღებულ იქნეს ისეთი გადაწყვეტილება ან განხორციელდეს ისეთი შეთანხმებული ქმედება, რომლის მიზანია ან შედეგია შესაბამის ბაზარზე კონკურენციის შეზღუდვა, დაუშვებლობა ან/და აკრძალვა, კერძოდ: ა) შესყიდვის ან გაყიდვის ფასის ან სხვა სავაჭრო პირობების პირდაპირ ან არაპირდაპირ დადგენა (ფიქსირება); ბ) წარმოების, ბაზრის, ტექნოლოგიური განვითარების ან ინვესტიციების შეზღუდვა; გ) ბაზრების ან მიწოდების წყაროების მომხმარებლის, ტერიტორიული ან სხვა ნიშნით განაწილება; დ) გარკვეული სავაჭრო პარტნიორებისთვის იდენტიურ ტრანზაქციებზე განსხვავებული პირობების დაწესება, რითაც ხდება მათი არაკონკურენტულ მდგომარეობაში ჩაყენება;

1 Horizontal agreements and cartels in competition law, Frank Wijckmans & Filip Tuytchaever, Oxford 2015. P 8
2 Case COMP/C.37.750/B2-Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken
3 Case T-240/07 Heineken Nederland BV, Heineken NV

ე) გარიგების დასადებად მხარისთვის ისეთი დამატებითი პირობის დადგენა/ვალდებულების დაკისრება, რომელსაც გარიგების საგანთან საგნობრივი და კომერციული კავშირი არ აქვს.

ამასთან, კანონითვე განსაზღვრული ის, თუ რა კონკრეტულ შემთხვევებში არ გავრცელდება ზემოაღნიშნული აკრძალვები ეკონომიკურ აგენტთა შეთანხმებებზე. კერძოდ, ის არ გავრცელდება, თუ: ა) შესაბამის ბაზარზე ჰორიზონტალური შეთანხმების მხარეთა ერთობლივი წილი 10 პროცენტს არ აღემატება; ბ) შესაბამის ბაზარზე ვერტიკალური შეთანხმების თითოეული მხარის საბაზრო წილი 15 პროცენტს არ აღემატება; გ) შეთანხმება მოიცავს როგორც ჰორიზონტალური შეთანხმების, ისე ვერტიკალური შეთანხმების მახასიათებლებს, რის გამოც რთულია მისი ჰორიზონტალურ შეთანხმებად ან ვერტიკალურ შეთანხმებად კლასიფიკაცია, და შესაბამის ბაზარზე შეთანხმების თითოეული მხარის საბაზრო წილი 10 პროცენტს არ აღემატება. თუმცა ისიც ფაქტია, რომ ეს არ ეხება - 1) შესყიდვის ან გაყიდვის ფასის ან სხვა სავაჭრო პირობების პირდაპირ ან არაპირდაპირ დადგენას (ფიქსირებას) და 2) ბაზრების ან მიწოდების წყაროების მომხმარებლის, ტერიტორიული ან სხვა ნიშნით განაწილებას, რაც ყველა შემთხვევაში აკრძალული შეთანხმებებია, როგორც მონიშნავს საერთაშორისო პრაქტიკის ქვეყნების, ისე საქართველოს კონკურენციის კანონმდებლობით.

გარდა ამისა, ქართული კონკურენციის სამართალი, რომელიც ცალკეული გამონაკლისების გარდა (სახელმწიფო დახმარების სააგენტოსთან შეთანხმების პროცედურული საკითხების გარდა) სრულ შესაბამისობაშია ევროკავშირის კანონმდებლობასთან, უშვებს კონკურენციის შემზღვეველი შეთანხმებებიდან გამონაკლისებს (რეგულირდება - საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 1 სექტემბრის №526 დადგენილებით დამტკიცებული - „კონკურენციის შემზღვეველი შეთანხმების აკრძალვიდან გამონაკლისების შესახებ“), რომლის ფარგლებშიც ზემოაღნიშნული დებულებები შეიძლება არ იქნეს გამოყენებული იმ შეთანხმების მიმართ, რომელიც ხელს უწყობს წარმოების ან/და მიწოდების გაუმჯობესებასა და ტექნიკურ-ეკონომიკურ პროგრესს, ამასთანავე, უზრუნველყოფს

მომხმარებლის კეთილდღეობის ზრდას, თუ ეს დებულებები: ა) შეთანხმების მონაწილე ეკონომიკურ აგენტებს არ უწესებს ისეთ შეზღუდვას, რომელიც არ არის დაკავშირებული ზემოაღნიშნული მიზნების მიღწევასთან; ბ) შეთანხმების მონაწილე ეკონომიკურ აგენტებს საშუალებას არ აძლევს, აღკვეთონ კონკურენცია შესაბამისი ბაზრის მნიშვნელოვან ნაწილზე და გ) ექცევა საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 1 სექტემბრის №526 დადგენილებით განსაზღვრულ შეთანხმებათა ჯგუფებში (ვერტიკალური შეთანხმებების ნაწილში - შეთანხმება დისტრიბუტორ ეკონომიკურ აგენტთა შორის; შეთანხმება ავტოტრანსპორტის სექტორში მოქმედ ეკონომიკურ აგენტთა შორის, ხოლო ჰორიზონტალური ან/და ვერტიკალური ხელშეკრულებების შემთხვევაში - ტექნოლოგიური ტრანსფერის შესახებ ხელშეკრულებაზე; საერთო კვლევების წარმოების შესახებ ხელშეკრულებაზე)¹.

რაც შეეხება, საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის დაცვის სააგენტოს პრაქტიკული საქმიანობის შედეგებს, აქ, როგორც ჰორიზონტალური ისე ვერტიკალური შეთანხმებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიმართულებით, არაერთი მაგალითის მოტანა შეიძლება. კერძოდ, კონკურენციის საწინააღმდეგო ჰორიზონტალურ შეთანხმებების ნაწილში - 1) ფარმაცევტული (ონკოლოგიური მედიკამენტების) და 2) ნავთობპროდუქტების იმპორტის/რეალიზაციის საქმეები, სადაც ადგილი ჰქონდა „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის 1-ლი პუნქტის „ა“ - ქვეპუნქტის დარღვევას, რაც გულისხმობს - შესყიდვის ან გაყიდვის ფასის ან სხვა სავაჭრო პირობების პირდაპირ ან არაპირდაპირ დადგენას (ფიქსირებას)² და წარმოადგენს „კონკურენციის მძიმე ფორმით შეზღუდვას“ (hard-core restriction)³. ხოლო, კონკურენციის საწინააღმდეგო ვერტიკალური შეთანხმებების მაგალითს წარმოადგენს - კინოთეატრის ბილეთების ონლაინ რეალიზაციის საქმე.

ამ კონკრეტული საქმეების ფარგლებში, სააგენტომ ონკოლოგიური მედიკამენტების სახელმწიფო დაფინანსების პროგრამის ფარგლებში, 4 კომპანიის მიერ „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის (შეთანხმებული

1 Fetelava S., Janjgava J., 2023. State Aid: Defects, Ways of Regulation. DOI: 10.36962/NEC18022023 https://www.researchgate.net/publication/373359081_STATE_AID_DEFECTS_WAYS_OF_REGULATION

2 საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის დაცვის სააგენტო, 2023 წლის საქმიანობის ანგარიში, <https://cutt.ly/CelpzXIS>

3 კონკურენციის ტერმინთა განმარტებითი ლექსიკონი, (შემდგენლები: ქეთი ზუკაკიშვილი, ქეთი ლაფაჩი, იურატე სოვიენე, ლიანა ჯაფარიძე), მეორე გამოცემა, თბილისი, საქართველო, 2023, გვ. 86

ქმედება) დარღვევა დაადგინა. კერძოდ, სააგენტოს გადანყვეტილებით დადგინდა, რომ 2021-2023 წლებში (აგვისტოს ჩათვლით), შესაბამის ბაზარზე მოქმედი 4 მსხვილი კომპანიის მიერ ადგილი ჰქონდა ონკოლოგიური მედიკამენტების სახელმწიფო დაფინანსების პროგრამის ფარგლებში შეთანხმებულ ფასებს, ფასების ფიქსაციას. შესაბამისად, სააგენტოს გადანყვეტილებით, კომპანიებს დაეკისრათ 53 მილიონ ლარამდე ჯარიმის გადახდა¹.

ნავთობკომპანიების მესამე საქმეზე სააგენტომ საავტომობილო სანჯავის საცალო ბაზარზე მაღალი ფასების შენარჩუნების გამო მოკვლევის შედეგად - შესაბამისი ბაზრის 5 მსხვილ კომპანიას - „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის დარღვევა დაუდასტურა და ჯამში, 4 მილიონ ლარამდე ჯარიმა დააკისრათ².

კინოთეატრის ბილეთების ონლაინ რეალიზაციის საქმეზე სააგენტომ კინოთეატრების ბილეთების ონლაინ რეალიზაციის ბაზარზე „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის (კონკურენციის საწინააღმდეგო შეთანხმება) დარღვევა დაადგინა. სააგენტოს გადანყვეტილებით, ჯამურად მილიონ ექვსასი ათას ლარზე მეტი ოდენობით სანქცია დაეკისრა, როგორც მომჩივან, ასევე მოპასუხე მხარეებს³.

ამჟამად, სააგენტოს ზემოთ აღნიშნული სამივე გადანყვეტილება გასაჩივრებულია ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოში და მიმდინარეობს დავა.

დასკვნა

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ერთმნიშვნელოვნად შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოში დღეს მოქმედ კონკურენციის სამართალში ჩადებული დებულებები - კარტელების, როგორც კონკურენციის შემზღუდველი ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიმართულებით, სრულ შესაბამისობაშია მოწინავე საერთაშორისო პრაქტიკის და პირველ რიგში ევროკავშირის ქვეყნების ანალოგიურ ნორმებთან. ასევე, ისიც ფაქტია, რომ კონკურენციის პოლიტიკის აღსრულებაზე პასუხისმგებელი ძირითადი სახელმწიფო ორგანო - საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის

დაცვის სააგენტო (ქვეყანაში კონკურენციის პოლიტიკას რეგულირებად სექტორებში აღსრულებენ მარეგულირებელი ორგანოები), ყოველწლიურად აუმჯობესებს კვლევის შედეგებს და წარმატებით უმკლავდება იმ გამოწვევებს, რასაც არარეგულირებადი ბაზრის სუბიექტთა შეთანხმებული ქმედებები იწვევს. ამის ნათელი მაგალითია, სააგენტოს მიერ დასრულებული და მიმდინარე მოკვლევების სტატიტიკა ამ მიმართულებით⁴.

ამასთან, ყურადსაღებია ის გარემოება, რომ თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების განვითარება და ტექნოლოგიურად მოწინავე ინსტრუმენტები, როგორცაა ფასების ალგორითმის მოდელის შემუშავება და განვითარება, რომელშიც ბევრი კომპანია მუშაობს, დღეს სულ უფრო მეტად და სწრაფად ცვლის კონკურენტულ ლანდშაფტს და ამრავალფეროვნებს შეთანხმებული, კომერციული, სტრატეგიული გადანყვეტილებების მიღების გზებს⁵. თუმცა, ალგორითმების ფართო გამოყენება სულ უფრო და უფრო ხდება კონკურენციის სააგენტოების თვალსაწიერში, რადგანაც ამ მოდელს შეუძლიათ გააადვილონ სუბიექტებს შორის გარიგებების მიღწევა და მისი შენარჩუნება ყოველგვარი ფორმალური შეთანხმების ან/და ადამიანური ფაქტორის და ურთიერთობის გარეშე, რაც კიდევ უფრო საყურადღებოს ხდის შეთანხმებული ქმედებების კონკურენციის სააგენტოების მიერ აღმოჩენის და გამომკარავების საკითხებს. შესაბამისად, ამ მიმართულებით უფრო მეტი ძალისხმევის წარმართვა მოუწევთ საქართველოს კონკურენციის აღმასრულებელ ინსტიტუტებს, როგორც მთავარ/ძირითად ორგანოს, ისე რეგულირებადი სექტორის ზედამხედველ ორგანოებს, როგორც სექტორში კონკურენციის პოლიტიკის წარმმართველ უწყებებს, რომლებსაც ცალ-ცალკე, თუ ერთობლივად, კოორდინაციაში, ბოლო წლებში მნიშვნელოვანი პრაქტიკული გამოცდილება დაუგროვდათ, როგორც ზოგადად კონკურენციის სამართლის აღსრულების, ისე უშუალოდ კარტელებთან ბრძოლის საქმეში, რაც იძლევა იმის თქმის საფუძველს, რომ სამომავლოდ კიდევ უფრო დაცული და წარმატებული იქნება ბიზნეს გარემო საქართველოში.

1 https://gcca.gov.ge/uploads_script/decisions/tmp/phpdl12xm.pdf

2 https://gcca.gov.ge/uploads_script/decisions/tmp/phpa0YwRM.pdf

3 https://gcca.gov.ge/uploads_script/decisions/tmp/phpdai1UR.pdf

4 საქართველოს კონკურენციისა და მომხმარებლის დაცვის სააგენტო, წლიური ანგარიში, 2023, <https://cutt.ly/pelpxDno>

5 OECD (2017), Algorithms and Collusion: Competition Policy in the Digital Age www.oecd.org/competition/algorithms-collusion-competition-policy-in-the-digital-age.htm